

Posudek diplomové práce UK FHS

Obor: Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích

Název práce: Supervize jako zdroj podpory pro porodní asistentky

autorka práce: Bc. Eliška Královec Černá DiS.

rok ukončení studia: 2014

vedoucí práce: Zuzana Havrdová

zaměření studia: Supervize

Téma zvolené pro diplomovou práci bylo v odborné literatuře v ČR zatím jen velmi málo zpracováno. Autorce se nicméně podařilo vyhledat značný počet zdrojů, které s tématem věcně souvisejí, a to i z německých a anglických jazykových oblastí. Otázka, jakou podporu lze poskytnout porodním asistentkám v současných podmínkách jejich profese, vyplývá především ze zaměření studia diplomantky a je s tímto zaměřením plně v souladu. Diplomantka je první porodní asistentkou v ČR, která splnila podmínky pro studium supervize. Supervize v oblasti porodnictví je zatím v plenkách, a pokud je vůbec poskytována, pak ne porodními asistentkami.

Cílem práce bylo „odhalit zdroje stresu a podpory, jak jsou vnímány porodními asistentkami v jejich práci a zjistit, zda může supervize skýtat zdroj podpory“ (s. 8). Považuji za velmi záslužné, že si diplomantka zvolila své téma tak, aby zahrnulo širší téma personální podpory, které může zahrnovat i supervizi. Ptát se totiž na supervizi těch, kdo s ní nemají přímou zkušenost, by bylo kontraproduktivní. Další předností práce je, že se neomezuje na otázku psychosociální podpory, která je aktuálním předmětem výzkumu na katedře psychologie FFUK, kde vzniklo v posledních třech letech několik systematických studií k tomuto tématu, ale otázku podpory zasazuje do kontextu postavení oboru porodnictví, včetně jeho historického, legislativního a organizačního ukotvení. Autorka tak svým pojetím práce plně čerpá z holistického přístupu magisterského studia supervize na katedře řízení a supervize, a aplikuje jej v oblasti své vlastní pomáhající profese.

Teoretická část práce je velmi důkladně zpracována. Autorka využila celkem 123 pramenů, z nich 35 cizojazyčných. S prameny pracuje kreativně, s hlubokým zaujetím pro věc a se snahou proniknout do podstaty zkoumaného problému. Cituje správně, píše čtivě a její stylistika je kvalitní. Všechny kapitoly teoretické části mají věcnou souvislost s empirickou částí a se zkoumaným tématem.

Empirická část práce je tvořena kvalitativním výzkumem s hlavní výzkumnou otázkou odpovídající cíli celé práce. Autorka použila techniku focus groups, realizovala celkem tři ohniskové skupiny. Výzkumný soubor sestává z 24 porodních asistentek, z nichž některé pracují samostatně v komunitě, některé v porodnici a některé mají zkušenost z obou prostředí. Zvolená metoda i výzkumný vzorek jsou v práci dobře zdůvodněny. Byla sem zařazena i kapitola *medailonek a postoj výzkumníka* (s. 72). Rozhovory byly přepsány a analyzovány s pomocí programu Atlas. Data byla kódována a zpracována otevřeným, axiálním i selektivním kódováním. Jako centrální kategorie byla autorkou zvolena kategorie nazvaná „Pocit ohrožení profesní autonomie porodní asistentky“. Kolem této kategorie autorka vytvořila kauzální model (s. 75) a následně též analytický příběh. Kategorie, o něž se kauzální model opírá, jsou v práci jednotlivě představeny pomocí citací výroků z focus groups a doprovodným komentářem autorky.

Celkově považují empirickou část za poněkud méně zdařilou, než část teoretickou. Výzkumných dat je mnoho a k jejich důkladnému zpracování a také k adekvátnímu uchopení a sevření textu již chyběl dostatečný časový prostor. Analýza je tak poznamenána několika nedostatky. Především se nepodařilo vytvořit významově homogennější kategorie, takže se stejné téma (např. ohrožení autonomie) vyskytuje v různých podobách nejen v ústřední kategorii, ale v podstatě se opakuje i v jiných kategoriích (např. nespolečné odborníků, devalvace profesionality aj.). Vybraných ukázek (citací) bylo nejprve v textu velké množství, později diplomantka jejich počet zredukovala, ale název kategorie často ukázce odpovídá jen volně a autorka rozdíl mnohde vyrovnává pomocí interpretací, které mají psychologizující povahu. Často referuje o svých vlastních pocitech a dojmech, kterými doplňuje význam citací z rozhovoru a čtenář je tak příliš odkázán na nedoložené postřehy. Ačkoli autorka uvádí, že se snažila o triangulaci, neuvádí, jak to provedla, a své dojmy již nedokládá dalším materiálem. Mohlo zde snadno docházet ke křížení role supervizora a role výzkumníka, což autorka ale v sebereflexi výzkumníka sama nenahlíží.

Přes uvedené výhrady práce podle mého názoru zcela naplnila stanovený cíl a přispívá významnou měrou ke zmapování zdrojů stresu a podpory porodních asistentek. Výzkum přinesl velmi zajímavé poznatky a předložený analytický příběh působí vcelku hodnověrně, zejména proto, že v diskusi výsledků autorka využívá poznatků z teoretické části své práce, které jej podporují. Hodnověrnost zvyšuje také to, že jedno z výzkumných očekávání výzkumnice se nenaplnilo, totiž stres plynoucí z perinatální ztráty a z kritických stavů u porodu (viz s. 103).

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou až velmi dobrou, podle výsledku obhajoby.

Otázky k obhajobě:

1. Vysvětlíte, jak jste realizovala triangulaci, o níž se zmiňujete na s. 73.
2. Vysvětlíte, co vás vedlo např. ke komentáři u kategorie „neadekvátní ohodnocení“ na s. 95, že porodní asistentky v institucionálním prostředí považují svou profesi víc za zdroj obživy, jak tento komentář souvisí s názvem kategorie a jak byste jej hodnotila vzhledem ke své roli výzkumníka.
3. V čem spatřujete v současné době realistické kroky, které by vedly ke snížení pocitu ohrožení profesní autonomie porodní asistentky? Co v tom můžete udělat Vy sama?

doc. PhDr. Zuzana Havrdová, CSc.

V Praze, dne 29. 7. 2014